

hem het dooden; daar vindt hij echter een lapmiddel op: hij maakt het dier *bijna* dood, het sterft dan wel een poosje later, maar... *niet* door de hand van den Mohammedaanschen Javaan. Als ik het bemerkte, ontfermde ik mij verder over het dier door het den genadeslag te geven; de ongeloofige Europeaan mag dat wel doen, maar de Orang Islam niet.

Wel wonderlijk is 't, dat ge die slangen met hun vaak sterk sprekende kleur, zoo moeilijk bemerkt; waar dit aan ligt weet ik niet, misschien omdat ze zich zoo netjes langs een boomwortel vlijen? Misschien zult ge zeggen dat ge bang zoudt zijn om in dit oerbosch te gaan; de slangen zijn er inderdaad zeer talrijk. Maar de trouwdeheid met het gevaar brengt tot geringschatting daarvan; ook hebt ge steeds werkvolk bij u, en de Javaan past wel op, dat hij met zijn bloote voeten niet op een slang trapt. Het is mij voorgekomen, dat ik al mijne Javanen zorgvuldig een schijnbaar onschuldig takje zag ontwijken, ze zeiden dat er een slang in zat, terwijl ik het dier eerst bij scherp toezien bemerkte. Natuurlijk leert ge uw Javanen spoedig, u te waarschuwen als er zoo iets is.

Wat ik het ergste vond, dat waren de wespen. Gelukkig dat je die maar zelden ontmoet. Maar ze zijn dan ook een verband bezwaar. Want je móét er langs, bij dien boom, waar ze in een holte wonen. De Javanen hullen zich geheel in sarongs, en ik volgde die gewoonte. Zoo groot is de vrees voor die penjangat's, dat je eenige dagen later het punt nog precies kent, terwijl anders het bosch voor u overal zichzelf gelijk is, in 't algemeen tenminste. De wetenschap, dat er een tijger in de buurt is, beangstigt minder dan die noodzaak om penjangats te passeeren.

Olifanten komen ook voor, maar zijn steeds trekkende, en leggen in een nacht verbandende afstanden af. Men ziet ze niet dikwijls, daar zij steeds des nachts trekken, en vooral bij maanlicht buiten het bosch komen, maar hun sporen zijn steeds te vinden. Kwaadaardig zijn zij ook niet, zij beschouwen een mensch meer als een stuk speelgoed dan als een vijand. Ge behoeft ze dan ook niet bepaald te ontvluchten; zorgf alleen dat ge ze niet voor de voeten loopt. Alleenlopende olifanten zijn wél gevaarlijk, hetgeen ook de inlander uitstekend weet. Zoo een heb ik maar eens uit de verte gezien, hij stond in een lalang-vlakte en geleek sprekend op een boomstronk. De Javanen waren niet te bewegen, dien kant uit te gaan (hoewel ze in taak werkten): ze vonden dat te gevaarlijk.

Tijgers zijn er ook vrij veel, maar die houden zich liever niet in het bosch op, liefst in de lalang, met glagah-boschjes; naar men zegt staat dit met hun katten-zindelijkheid in verband (ze dulden den afval van vogels niet op hun huid).

TAUKEH.

(Wordt vervolgd).

VLAAMSCHE GAAI.

Zeer geachte heer Thijsse,

Vergun aan uwen collega uit het Bestuur der Vogelkundige Vereeniging dat hij u amicaal een briefje schrijft naar aanleiding van uw prettig geschreven en aardig geïllustreerd opstelletje over gaaien in No. 12 van *De Levende Natuur*. Misschien mag hij, als voorzitter dier vereeniging, wel een woordje meespreken en wilt u wellicht deze enkele regelen in uw veel gelezen tijdschrift doen opnemen.

Laat ik u maar dadelijk zeggen, waarde collega, dat ik het met uw vriendschap voor de gaaien heelemaal niet eens ben. Alleen in zooverre ga ik met u mede, dat ik ze evenals u, mooi, zelfs heel mooi vind. Maar meer dan dit moet u van mij niet verwachten, want mijn haat tegen die beesten is groot, en wel om velerlei redenen. Die redenen zal ik u kortelijk even opnoemen. Ten eerste hun meer dan afschuwelijk gekrijsch. Een mooien zang (een uwer stellingen) heb ik van hen nooit gehoord, hoewel ik, zooals u dat van mij verwachten kunt, op de vele honderden gaaien die ik in den loop der jaren van nabij kon waarnemen, goed heb acht gegeven. Behalve hun eigen weinig melodieuze gegil, heb ik van hen nooit iets anders gehoord dan nabootsing van het geluid van confrères uit het kraaiengeslacht en verder van kattengemiauw; een en ander weinig aesthetisch. Van den winter waren er onder vele andere gaaien in mijn tuin twee virtuosos waarvan de een de bonte kraai en de andere de ekster zoo juist nabootsten dat ik er zelf even de dupe van ben geweest.

Maar mijn groote grief tegen de meerkollen is hun werkelijk enorme schadelijkheid, en die grief wordt met mij door alle ornithologen gedeeld. Allen zijn het daarover volkomen eens dat het kwaad dat de gaaien doen als nestroovers en vruchtenplunderaars, het weinigste nut dat men hun kan aanrekenen als insectenverdelgers, ten eenenmale overtreft. Geef u eens even de moeite om te lezen wat dienaangaande geschreven is door mannen als Rörig, Bowdler Sharpe, Arrigoni en zoovele anderen; ik noem nu maar eenige van de meest bekende. Kijk eens wat professor Altum schrijft in zijn beroemde: *Forstzoölogie* (II, 312—317); vooral dit laatste is een fameuse acte van beschuldiging. En Altum kon het weten, hij de bekende autoriteit op boschbouwgebied.

Ik kan uit die schrijvers of uit anderen hier geen aanhalingen inlasschen, want dat zou mijn brief te lang maken, en u kunt het trouwens zelf in hun boeken lezen. En dan zou ik u nog zooveel kunnen vertellen van aantekeningen in tijdschriften van de laatste jaren die alle zonder uitzondering veroordeelend zijn.

Ik zal dit alles nu niet doen, maar u slechts in 't kort mijn eigen bevindingen mededeelen. Dat is het waarom u vraagt aan het slot van uw opstel. U hebt ook gevraagd wie de Vlaamsche gaai wel eens op heeterdaad van nestroof heeft betrapt. Welnu, dat heb ik meer dan eens gedaan. Het geluk is mij daarbij gunstig geweest, want men hangt bij dergelijke waarnemingen van het toeval af. Men kan er niet opzettelijk op uitgaan om zoo iets te constateeren, men moet het toevallig snappen. Ik heb meer dan eens een gaai zien wegvliegen met een kaal jong lijstertje in den bek, daarbij vervolgd door de woedend gillende ouden. Zoowel bij zanglijsters als bij zwarte heb ik dit waargenomen. En dan de leeggegeten nesten die ik heb gevonden! Als ik u dat getal opnoemde zoudt u er van schrikken. En denk nu niet dat in veel van die gevallen andere ondieren, als katten of eekhoorns de schuldigen wel zullen geweest zijn, want dat is in de meeste gevallen gemakkelijk na te gaan. Die vierbeenige roovers gaan bij hun strooptochten anders te werk. 't Is te lang om het hier uit te leggen, maar ik zal het u wel eens mondeling demonstreeren. Het is inderdaad ontzettend hoeveel kwaad één enkel gaaien-broedpaar in een tuin kan aanrichten. U kent mijn tuin en kunt u dus stellig wel voorstellen dat er in Mei en Juni nogal wat door zangvogels gebroed wordt. Verleden jaar wist ik verscheidene nesten van verschillende soorten, maar *geen enkel* daarvan is terecht gekomen, behalve twee broedsels van vliegenvangers tegen mijn huis nestelend en een nest van een winterkoning en van een

zwartkop in de onmiddellijke nabijheid daarvan. Al die nesten waren zonder eenigen twijfel geplunderd door het eenige gaaienpaar dat in mijn tuin broedde, welks nest ik in de u bekende dichte coniferen niet heb kunnen vinden, en 't welk veel te geslepen was om mij ooit onder schot te komen.

In 1903 was het niets beter; ook toen hebben de gaaien bij mij afschuwelijk huisgehouden, en vooral hadden ze het voorzien op de kale jongen van zwartkop en spotvogel, die destijds nogal talrijk waren.

Meerkollen zijn buitendien, ondanks hun schuwheid, zeer brutaal. In 1903 had een witte kwikstaart een nest gemaakt (2e broedsel) op het weinige centimeters breede (!) balkon boven de voordeur van mijn huis. Er waren daarin drie eieren. Aangezien ik in eenige dagen geen der twee oude vogels gezien had, keek ik eens in het nest en vond er nog slechts één ei in dat gebroken was en waaraan nog duidelijk het spoor van den snavelhouw van de gaai te zien was.

Al mogen nu de gaaien hun jongen soms met schadelijke insecten voeren, dan valt dit beetje voordeel toch geheel in het niet bij datgene wat al de jonge zangvogels, die vernietigd werden, hadden kunnen geven, indien ze groot geworden waren.

In den winter, wanneer er geen jonge vogels zijn, ontzien de meerkollen zich niet volwassen kleinere vogels aan te vallen. Ook dit feit ziet men niet dikwijls gebeuren; het geluk moet ons daarbij dienen. Ik heb het toch wel waargenomen. Den 19 December 1891 zag ik een gaai een mannelijken sijs grijpen op geen tien pas van mij af, en hem met een paar geweldige snavelhousen den schedel verbrijzelen om bij de lekker smakende hersens te komen. U ziet meteen hieruit hoe goed het is een ornithologisch dagboek te houden; het bijschrijven daarvan kost dagelijks hoogstens vijf minuten en later heeft men een vriend daarin dien men telkens met succes kan raadplegen.

Het dooden van oude vogels door gaaien maakte onlangs nog het onderwerp uit van eene mededeeling in een mijner duitsche tijdschriften.

Ten slotte kom ik thans, waarde collega, aan de vruchtenvernietiging. Vooral in de jonge erwten kunnen de meerkollen danig huis houden; leest u daarover Sharpe maar weer eens na. Toen ik nog te Lisse woonde, hing ik altijd in mijn erwten een paar doode gaaien op als afschrikking en dat hielp dan ook wel.

In 1904 waren omstreeks 10 Juni de jongen van het verderfelijke gaaienpaar in mijn tuin alhier uitgevlogen, zes stuks liefst. Ik zag ze voor 't eerst den 12^{en} met de beide ouden in de eiken. In den tijd die nu volgde, ging de heele lieve familie mijn erwten plunderen, daarin trouw ter zijde gestaan door een gezin appelvinken en de onvermijdelijke musschen. U zult wel begrijpen dat ik aan die liefhebberij spoedig een einde heb gemaakt.

Niet alleen peulvruchten, maar ook vele andere zijn van der meerkollen gading; die vogels zijn heusch niets dan ellendige roovers.

De Engelschen, praktisch als altijd, hebben een manier uitgevonden om eenig nut van deze beesten te plukken. U weet dat de Britten in hun snelstroomende rivieren en beken, vooral in Schotland, veel doen aan de forellenvangst met den hengel. Als aas gebruiken zij daarvoor kunstvliegen en die kunnen ze het best maken van de blauwe gaaienvleertjes. En zoo dienen de brutale roovers van bosch en tuin nog na hun dood om een smakelijken schotel op de tafel der vischlieffhebbers te brengen.

Waarde heer Thijssse, het spijt me voor u. U hebt met uw gaaienvriendschap alle ornithologen en alle tuinbazen

tegen u. Ik raad u, kiest liever een minder kwaadaardige diersoort uit om vriendschap mee te sluiten. Maar als u het bij de gaaien houdt, doe mij dan het genoegen, haal ze bij mij weg en breng ze in uw eigen tuin over, dan zal ik u als contra-beleefdheid eens bij mij uitnoodigen om de gaaien in mijn verzameling te zien, een heele rij, allen verschillend, vooral in de teekening van den kop, exemplaren uit Nederland, uit Tunis, uit den Kaukasus, van den Amoer, van Japan, enz., erg, erg mooi. En deze plunderen geen nesten meer en stelen geen vruchten meer. Als studieobjecten zijn ze nuttig en interessant.

Met ornithologischen groet

Uw zeer dw.

SNOUCKAERT.

Zeer geachte heer Snouckaert.

Die boeken heb ik natuurlijk allemaal gelezen en nog een heele boel meer, o. a. Macpherson's Pheasant, waarin de gaai figureert als een „harmless insectivorous bird” en Maxwell's Memories of the Months, waarin die hartstochtelijke jager en visscher vertelt, hoe hij met groote moeite en kosten de gaaien op zijn landgoederen weer heeft ingevoerd, nadat ze door haatdragende keepers waren weggeschoten.

Dat gaaien wel eens nesten plunderen en vogels dooden, heb ik geen oogenblik betwijfeld en dat wordt dan ook weer door uw verdienstelijke en accurate waarnemingen buiten kijf gesteld. Maar waar ik wel tegen opkom, dat is de helaas maar al te algemeene opinie, dat de gaai bij voorkeur, en in den broedtijd bijna uitsluitend, vogels en eieren zou bemachtigen. Indien dat het geval was, dan zou hier in de duinstreek, waar zomer en winter de gaaien in overgroot aantal voorkomen, geen enkel broedsel van kleine zangvogeltjes meer gelukken. En dat daarvan geen sprake is, dat getuigt de groote vogelrijkdom hier, want we hebben nu alweer meer nachtegalen dan het vorig jaar. Ook geloof ik stellig, dat de gaaien veel minder nestroof zouden plegen, indien de moderne landbouw, tuinbouw en tuinaanleg de kleine zangvogeltjes niet de gelegenheid benam, om hun nestjes behoorlijk te verbergen.

En wat nu het zingen betreft: ik kan begrijpen, dat ze iederen keer, wanneer ze u zien, een helsch geschreeuw aanheffen, dat doen ze altijd, als er gevaar dreigt. Maar mij tellen ze niet en zoo is het dan verscheidene malen gebeurd, dat ik de zingende gaaien van zeer nabij heb kunnen beluisteren; mijn dagboeken zitten vol zingende gaaien. Onlangs nog zat er in den voormiddag een op het buiten Karmel te zingen op een lagen beukentak. En vlak onder hem, geen drie meter van hem af liepen in het gras twee koolmeesjes en twee bastaardnachtgalen, die daar ook hun idylle opvoerden en door den snooden roover in geen enkel opzicht werden lastig gevallen.

In één opzicht ben ik het volkomen met u eens en wel dat de gaaien een uiterst interessant onderwerp van ornithologische studie vormen. En dat niet alleen om hun veeren, maar vooral om hun levenswijze; hun veelzijdigheid, hun semi-sociale gewoonten en de raadselachtige manier, waarop zij in sommige jaren zich hier en daar in onbegrijpelijk groot aantal kunnen vertoonen.

Hieronder volgen nog eenige getuigenissen en het ligt in den aard der zaak dat er à charge meer gezegd wordt dan à decharge, maar in ieder geval kunnen wij er van verzekerd zijn, dat deze gedachtenwisseling leiden zal tot een juister waardeering van mijn bonten tuin vriend.

Met vriendelijken groet

Uw Dw.

JAC. P. THIJSSSE.